

Kúria
v é g z é s e

Az ügy száma: Bfv.III.757/2018/8.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Márki Zoltán, a tanács elnöke
. Somogyi Gábor, előadó bíró
. Kónya István, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2018. november 6.

Az ügy tárgya: rágalmazás vétsége

Terhelt: terhelt

Első fok: Pesti Központi Kerületi Bíróság, 25.B.20.056/2015/32., ítélet, tárgyalás, 2017. január 5.

Másodfok: Fővárosi Törvényszék, 20.Bf.6930/2017/4., ítélet, nyilvános ülés, 2017. november 7.

Az indítvány előterjesztője: terhelt

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a rágalmazás vétsége miatt a terhelttel szemben folyamatban volt büntetőügyben a terhelt felülvizsgálati indítványát elbírálva a Pesti Központi Kerületi Bíróság 25.B.20.056/2015/32. számú, valamint a Fővárosi Törvényszék 20.Bf.6930/2017/4. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

- [1] A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2017. január 5-én kelt 25.B.20.056/2015/32. számú ítéletében a terheltet bűnösnek mondta ki folytatólagosan elkövetett rágalmazás vétségében [Btk. 226. § (1) bekezdés, valamint (2) bekezdés b) pont], és ezért 300 napi tétel, napi tételenként 1.500 forint, összesen 450.000 forint pénzbüntetésre ítélte.
- [2] Védelmi fellebbezés alapján eljárva a Fővárosi Törvényszék a 2017. november 7-én kihirdetett 20.Bf.6930/2017/4. számú ítéletével a pénzbüntetés napi tételeinek számát 200-ra mérsékelte, és

megállapította, hogy a pénzbüntetés összege így 300.000 forint; egyebekben azonban az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

- [3] A jogerős ítéletben megállapított tényállás a következő. A terhelt 2004. év óta egy alapítvány kuratóriumának tagja, 2005 októbertől egyike az ügyvezetői tagok között. A szervezet fő célja, hogy jogi védelmet adjon a „magyar nemzethez tartozóknak, akiket a nemzeti érdekek védelmezése miatt valamilyen módon jogsérelem ér”. Emellett a terhelt a 2008. március 12. napján megalakult, a 2006. őszi rendőri erőszak áldozatait tömörítő egyesület tevékenységében is részt vesz.
- [4] A terhelt egy országgyűlési képviselőcsoport tagjaként 2010. május 14. napja és 2014. május 5. napja közötti időben országgyűlési képviselő volt.

Országgyűlési képviselőként az emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottság tagja, illetve a bizottság politikai szabadságjogokkal összefüggésben elkövetett jogsértéseket vizsgáló albizottságának alelnöke volt.

- [5] A terhelt az alapítvány ügyvezetőjeként, s egyben országgyűlési képviselőként vett részt a „Res Iudicata - 2006 ősze: Ítélt dolog” című film bemutatóján, ahol első ízben találkozott az 1. számú tanúval. Az 1. számú tanú ekkor arról tájékoztatta a terheltet, hogy felesége, a 2. számú tanú a sértett által rá gyakorolt presszió hatására szakított a terhelttel 2006-ban. Figyelemmel arra, hogy a terhelt által alelnökként vezetett albizottság már 2010. december 8. napján befejezte munkáját, sem a bizottság, sem a terhelt nem vizsgálta az 1. számú tanú állításának valóságtartalmát.

Az 1. számú tanúval szemben 2006. szeptember 21. napján a Budapesti Nyomozó Ügyészség Nyom. 1263/2006. számon csoportosan és felfegyverkezve elkövetett hivatalos személy elleni erőszak büntette miatt nyomozást rendelt el. Az ügy előadója, a sértett ügyészségi titkár volt, aki az 1. számú tanút 2006. szeptember 21. napján gyanúsítottként hallgatta ki a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 229. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés szerint minősülő csoportosan és felfegyverkezve elkövetett hivatalos személy elleni erőszak büntetése elkövetése miatt. A Budapesti Nyomozó Ügyészség ugyanezen a napon az 1. számú tanú gyanúsított őrizetbe vételét elrendelte. Az őrizetbe vétel elrendelésének tényéről a sértett ügyészségi titkár - az 1. számú tanú kérelmére - a 2. számú tanút, a gyanúsított feleségét telefonon értesítette.

A Budapesti Nyomozó Ügyészség előzetes letartóztatás elrendelésére irányuló indítványát a Budai Központi Kerületi Bíróság Bny.1269/2006/2. számú végzésével elutasította, s a 2006. szeptember 22. napján megtartott ülésén az 1. számú tanú gyanúsított házi őrizetét rendelte el 2006. október 22. napjáig. A végzést a Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság 14.Bnf.1921/2006/2. számú, 2006. szeptember 27. napján kelt végzésével helybenhagyta. Az 1. számú tanú gyanúsított házi őrizetét a Budapesti Nyomozó Ügyészség 2006. december 18. napján megszüntette.

- [6] A nyomozás során a sértett ügyészségi titkár személyesen - írásos idézést követően - mindössze egyetlen alkalommal, 2006. november 28. napján, a 2. számú tanú tanúkénti meghallgatása során találkozott a 2. számú tanúval, s az 1. számú tanú őrizetbe vételének elrendeléséről való telefonon történt tájékoztatáson és a tanúkénti kihallgatáson (melyek során nem került szóba a 2. számú tanú terhessége, illetve abortusza) kívül a 2. számú tanúval nem beszélt. A sértett a 2. számú tanú terhességéről tudomással nem bírt, így nem tudott arról sem, hogy a 2. számú tanú 2006. november 9. napján a terhesség megszakítására vonatkozó kérelmet nyújtott be, s hogy a megszakításra 2006. november 14. napján sor került.

- [7] A fenti tények ellenére a terhelt 2013. október 22. napján a TV adásában, általa kihangsúlyozottan nem országgyűlési képviselőként, hanem az alapítvány ügyvezetőjeként úgy nyilatkozott, hogy „....a nyomozó ügyésznő az anyukát gyakorlatilag olyan nyomás alá helyezte, azt mondta neki, hogy több évre be fog kerülni a férjed, hát jobb ha elveteted a gyereket. Tessék kapaszkodni, elvetette az anyuka a gyereket, tehát ő is a rendőrterror egyik áldozata”.

- [8] Ezen túlmenően a terhelt 2013. október 23. napján egy egyesület által szervezett rendezvényen - ahol mint felelős főszervező is részt vett - valótlanul azt állította, hogy a sértett (aki 2007. november 1. napjától ügyész) egy, a 2006. őszi események kapcsán őrizetbe vett, illetve „előzetesbe vágott”

fiatalember várandós feleségét „.....többször felhívta és elkezdte fenyegetni, presszionálni, hogy úgylis bent fog rohadni a férjed még több évig, vetesd el a gyereket". Beszédében a terhelt valótlannul állította, hogy ez volt az oka annak, hogy az asszony a terhességét megszakította.

- [9] A terhelt által állítottakat egy internetes portál is közzétette.
- [10] A sértett 2013. október 28. napján tett feljelentésében a terhelttel szemben az eljárás lefolytatását kérte.

II.

- [11] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt a Be. 416. § (1) bekezdés a) és b) pontjára hivatkozással terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, melyben a jogerős ítélet megváltoztatását, és a felmentését kérte.
- [12] Az indítvány a terhelt bűnösségének megállapítását négy okból sérelmezte. Elsőként hivatkozott arra, hogy a terhelttel szemben országgyűlési képviselői mentelmi joga alapján büntethetőséget kizáró ok áll fenn. Az indítvány második érve szerint az eljárás során a valóság bizonyítása igazolta a terhelt által állított tények valóságtartalmát, ami büntethetőséget kizáró okot jelent. Az indítvány harmadik része szerint a terhelt a cselekmény társadalomra veszélyességében tévedett, ami ugyancsak büntethetőséget kizáró ok, végül pedig a cselekmény a szándékosság hiánya miatt nem bűncselekmény.
- [13] A mentelmi jog megsértésére való hivatkozás körében a terhelt utalt arra, hogy a terhére rótt nyilatkozatok országgyűlési képviselői megbízatásával álltak összefüggésben. Kifejtette, miszerint a 2006. őszi kormányellenes tüntetések és az 1956-os szabadságharc 50. évfordulója miatti megemlékezések résztvevőivel szembeni hatósági jogsértések feltárása képviselői tevékenysége során végig annak kiemelt feladatát jelentette. Ennek keretében számos alkalommal szólalt meg - a dolog természetéből adódóan - a Parlament falain belül, és kívül is.
- [14] Az Országgyűlésen többször élt felszólalással, számos javaslatot tett és sajtótájékoztatókat tartott. 2013. október 21-én kérdést terjesztett elő a miniszterelnökhöz, amelyben a vád tárgyává tett tényállítások alapjául szolgáló körülmények megismerését eredményező filmbemutatóról, és egy, ugyancsak ott a tudomására jutott megdöbbentő halálesetről is beszámolt. Az Országgyűlés falain kívül számos rendezvényt szervezett, illetve vett részt azokon, és több alkalommal élt megszólalással a nyilvánosság felé. Ide tartoznak a vád tárgyává tett megnyilvánulásai is.
- [15] A TV részére adott nyilatkozathoz éppen az vezetett, hogy a sajtószerző utána kívánt járni a parlamenti kérdésében említett ténynek. Ekkor hozta nyilvánosságra a terhére rótt állításokban foglalt tényeket is, a sérelmet szenvedő apától származó tájékoztatás alapján. A 2006. október 23-i események 10. évfordulója kapcsán kiadott, elszámoltatást követelő tüntetésre mozgósító felhívást pedig országgyűlési képviselőként írta alá. A terhére rótt közléseket ekként képviselői munkájának keretében tette meg akként, hogy olyan tényt hozott nyilvánosságra, amelynek kapcsán az azt neki közlő személy bizonyítékokat jelölt meg.
- [16] A terhelt álláspontja szerint a másodfokú bíróság tévesen hivatkozott arra, miszerint a terhelt a nyilatkozatát nem országgyűlési képviselőként, hanem az alapítvány ügyvezetőjeként tette meg. Nem lehet élesen elválasztani a terhelt személyéből fakadó tisztségeket; a vádbeli napon a terhelt olyan nyilatkozatot nem tett, miszerint kizárólag az alapítvány ügyvezetőjeként szólal meg. Ezzel szemben mindkét tisztség betöltése során számos olyan jogsértés jutott a tudomására, amit a nyilvánossággal kívánt megosztani a jogsérelmek mielőbbi orvoslása érdekében. A mentelmi jogról lemondani nem lehet, ekként annak megítélése kapcsán közömbös az arra vonatkozó nyilatkozata, hogy melyik tisztségében szólalt meg. Objektív tény, hogy a nyilatkozat idején országgyűlési képviselő volt, megszólalása pedig a képviselői feladatkörébe tartozó tevékenységének része volt.
- [17] A terhelt utalt rá, hogy a vádbeli időben hatályos szabályozás már nem vonta ki a képviselői immunitás köréből a rágalmazást és a becsületsértést. Az országgyűlési képviselő ellenőrzési jogát

kiüresítené, ha e tevékenységének közérdekű vonzatú eredményeiről mentelmi jogi védettséggel kizárólag az Országgyűlés szigorú napirendhez kötött keretei között számolhatna be.

- [18] A terhelt - az Alkotmánybíróság, illetve az Emberi Jogok Európai Bíróságának több határozatának bemutatása mellett - kiemelte Alessandra Mussolini olasz képviselő mentelmi ügyét, melyben az Európai Parlament arra a következtetésre jutott, hogy pusztán azzal, hogy a képviselő politikai vonatkozású tényekre reagálva nyilatkozott, a hivatásából eredő kötelezettségének tett eleget. Az indítvány mindebből azt a következtetést vonta le, hogy a képviselő bárhol megtett, de képviselői tevékenységével összefüggésben álló közlésére a mentelmi jog kiterjed.
- [19] A valóság bizonyítása kapcsán az indítvány utalt arra, hogy annak nem feltétele valamennyi részlet bizonyítottsága; a tényállításnak a lényegét illetően kell valósnak lennie, ami nem éri el a vádhatóságtól a vád bizonyítottsága tekintetében elvárt szintet.
- [20] Az indítvány szerint az eljárás során bizonyítást nyert, miszerint a 2. számú tanú a sértett ráhatására szakította meg a terhességet; a sértett nyilatkozatai - a bíróság álláspontjával szemben - ellentmondásosak, ellenben a 2. számú tanú és az 1. számú tanú tanúvallomásai egybehangzók. Annak sem állt fenn a törvényes feltétele, hogy a sértett írásban tegye meg tanúvallomását.
- [21] A terhelt a tanúvallomások részletes elemzése és értékelése után arra az álláspontra helyezkedett, hogy a 2. számú tanú és az 1. számú tanú tanúvallomásai alátámasztják az általa elmondottakat, miszerint a tanúk gyermekének elvesztése a sértett magatartása következtében következett be. Ezt megerősíti a vallomásaikról készült videofelvétel is, amit a másodfokú bíróság törvénysértő módon nem engedett levetíteni. Ekként a valóság bizonyítása eredményre vezetett, ami kizárja a terhelt büntetőjogi felelősségét.
- [22] Az indítvány szerint kizárja a terhelt bűnösségének megállapítását a társadalomra veszélyességben való tévedés is. Arra alapos okot szolgáltatott a terhelt országgyűlési képviselői minőségének a tudata, valamint az a tény, miszerint az 1. számú tanú adatközlő olyan hitelesen mondta el neki az esetet, hogy azt valósnak vélte. A történetek valóságtartalmát erősítette meg benne az is, hogy arról első ízben olyan személytől hallott, aki szakértői munkát végzett az általa vezetett, a 2006-os rendőrterrorizmus vizsgáló országgyűlési albizottság számára, és az annak kivizsgálására felkért miniszterelnöki megbízottnak is. Utóbbi jelentését egyébként nagy többséggel fogadta el az Országgyűlés, és felkérte a kormányt jelentés készítésére a vétkesek felelősségre vonásáról, valamint a kárvallottak kártérítése tekintetében történekről. A miniszterelnöki biztos jelentésében az akkori miniszterelnök politikai és jogi felelősségének vizsgálatát is szükségesnek tartotta, és felvetette terrorcselekmény megvalósulásának a lehetőségét is. Ezért a terhelt alappal tévedhetett az ennek feltárására irányuló cselekménye társadalomra veszélyességében.
- [23] Végül az indítvány szerint a cselekmény szándékossága sem állapítható meg. A bíróság tévesen foglalt el olyan álláspontot, miszerint a terhelt nem tanúsította a rá vonatkozó foglalkozási szabályok alapján elvárható figyelmet és körültekintést. Kifejtette, miszerint ebben az esetben nem az ügyvédi, hanem az országgyűlési képviselőkre vonatkozó szabályok irányadók reá, amelyeknek - a 36/1994. (VI. 24.) AB határozatban foglaltaknak megfelelően - eleget tett.
- [24] Utalt arra is, hogy jogvédőként az elvárhatóság ugyancsak jóval tágabban értelmezendő rá, mint egy büntetőeljárásban részt vevő ügyvéddel szemben. Ebbéli minőségében ugyanis társadalmi elvárás, hogy a feltárt jogsértéseket - akár keményebb fogalmazás mellett - nyilvánosságra hozza. Szándéka nem irányult bűncselekmény elkövetésére, hanem kizárólag arra, hogy a feltárt jogsértéseket a nyilvánossággal tudassa, amihez viszont társadalmi érdek fűződik.

III.

- [25] A Legfőbb Ügyészség a BF.782/2018/1. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt nem tartotta alaposnak, és a támadott határozatok hatályában fenntartására tett indítványt.
- [26] Indokai szerint a bíróság a valóságbizonyítás eredményeként tényként állapította meg, miszerint a

terhelt által a sértett tekintetében tett kijelentéseknek nem volt valóságtartalma. Ennek vitatása a felülvizsgálati eljárásban - a felülvizsgálat tényálláshoz kötöttségére tekintettel - törvényben kizárt.

- [27] Az ügyészi álláspont szerint a jogerős ítélet szintén tényként állapította meg, hogy a terhelt bár országgyűlési képviselői megbízatásának tartama alatt, de nem mint képviselő, hanem mint az alapítvány vezetője tette meg a terhére rótt kijelentéseket. A jogerős ítélet így nem tartalmazza a mentelmi jogra való hivatkozás ténybeli alapjait, ezért a felülvizsgálatban ez az érvelés sem vehető figyelembe.
- [28] A Legfőbb Ügyészség szerint téves a szándékosság hiányára és a társadalomra veszélyességben való tévedésre való hivatkozás. A szándékossághoz elegendő, ha az elkövető tudata a tényállítás becsület csorbítására való alkalmasságát átfogja, ami jelen esetben kétségtelenül fennállt. Az állított tény valóságára vonatkozó ténybeli tévedés viszont közömbös.
- [29] A jogász végzettségű, és felvállaltan a jogsértések miatti jogi védelem biztosítására hivatott alapítványhoz kötődő terhelt esetében ugyancsak fennállt a társadalomra veszélyesség tudata is. A terhelt az általa első alkalommal látott 1. számú tanú előadását bármiféle kritika nélkül elfogadta, és a nagy nyilvánosság előtt megtett kijelentései előtt a számára rendelkezésre álló, legkézenfekvőbb és legegyszerűbb lépéseket sem tette meg annak érdekében, hogy a tényállítások valóságtartalmáról meggyőződjön. Ilyen körülmények között pedig a társadalomra veszélyességben való tévedésre alapos oka nem lehetett.
- [30] A Legfőbb Ügyészség átiratára a terhelt írásbeli észrevételt tett.
- [31] Ebben kifejtette, hogy a felülvizsgálati indítványt a megtámadott határozathozatal idején hatályos jogszabályok alkalmazásával kell elbírálni, ezért a felülvizsgálati eljárásra az 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: korábbi Be.) 423. § (1) bekezdése az irányadó, ami szűkebb kizárási okokat határoz meg a hatályos Be. 659. § (1) bekezdéséhez képest. Ezért nem hagyható figyelmen kívül, hogy az eljáró bíróságok tévesen állapították meg, miszerint a terhére rótt kijelentéseket nem országgyűlési képviselőként, hanem civil szervezet vezetői minőségében tette meg.
- [32] Álláspontja szerint nem törvényben kizárt a felülvizsgálat az indítvány azon részében sem, amelyik a valóságbizonyítás mérlegeléssel kialakított végkövetkeztetéseit támadja. Fenntartotta, hogy a valóságbizonyítás az állítás lényegét illetően valójában eredményre vezetett.
- [33] A terhelt ugyancsak fenntartotta a szándékosság hiánya kapcsán kifejtetteket is. Jogvédő tevékenységet is folytató ügyvéd esetében kifejezett elvárás a tudomására jutott jogsértések nyilvánosságra hozatala; ezt még inkább fokozza, ha egyúttal országgyűlési képviselő is. Ezért kifejezetten képviselői kötelezettsége volt a 2006-os őszi tüntetésekkel kapcsolatos megtorlással összefüggésbe hozható, hivatalos személyek által elkövetett cselekmények nyilvánosságra hozatala.
- [34] A terhelt kifogásolta, hogy a Legfőbb Ügyészség nem jelölte meg, milyen lépéseket tehetett volna még a tudomására jutott állítás valóságtartalmának ellenőrzése végett. Álláspontja szerint ilyen lépés legfeljebb az érintett ügyész megnyilatkoztatása lehetett volna, aki azonban bizonyosan ugyanúgy tagadta volna azt, mint ahogy később, az eljárás során tette. Ezért ennek elmulasztása nem róható fel neki, az nem cáfolja a társadalomra veszélyességben való tévedésére vonatkozó érvelését. Álláspontja szerint a Budapesti Nyomozó Ügyészség korábbi vezetése is teljes mértékben partner volt az ügyészek által elkövetett visszaélések fedezésében, ezért számára az 1. számú tanú és az egyéb érdekelt fél elmondása teljes mértékben hiteles volt, és azt támasztotta alá a saját jogvédői tapasztalata is. Ezért tartotta szükségesnek országgyűlési képviselőként az eset nyilvánosságra hozatalát annak érdekében, hogy az ilyen jogsértéseknek végre következménye legyen.

IV.

- [35] A felülvizsgálati indítvány nem alapos.
- [36] Kétségtlenül a Be. 659. § (2) bekezdése alapján [és a korábbi Be. 423. § (2) bekezdése szerint is] a felülvizsgálati indítványt - főszabályként - a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos

jogszabályok alapján kell elbírálni. Ez azt jelenti, hogy a megtámadott határozat törvénynek való megfelelőségét a meghozatala idején hatályos anyagi jogi, illetve - ha az indítvány eljárási szabálysértésen alapszik - eljárási szabályokkal összevetve kell vizsgálni. A felülvizsgálati eljárás azonban - mivel maga is büntetőeljárás - 2018. július 1-jét követően [a Be. 867. §-ára és a Be. 868. § (1) bekezdésére tekintettel] a 2017. évi XC. törvény, azaz a hatályos Be. szabályai szerint folytatható le.

- [37] A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 660. § (1) bekezdése alapján tanácsüléssel bírálta el.
- [38] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős ítélettel szembeni jogi - és nem pedig ténybeli - kifogás lehetőségét biztosítja. E jogorvoslat a Be. 648. § (1) bekezdése értelmében kizárólag a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen, a Be. 649. § (2)-(5) bekezdésében megjelölt anyagi és eljárásjogi okokból vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.
- [39] A terhelt indítványának törvényi okaként a korábbi Be. 416. § (1) bekezdés a) és b) pontját jelölte meg. Az elsőként említett törvényhelyben foglaltakkal egyezően a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerint is felülvizsgálati ok, ha a bíróság jogerős ítéletében a terhelt bűnösségét a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg.
- [40] A büntetőjogi felelősség alapja a tényállásszerűség, amennyiben a terheltnek felrótt magatartás nem meríti ki a terhére megállapított (vagy más) bűncselekmény törvényi tényállását, felmentésének van helye. Minden más körülmény - így a cselekmény jogellenességét vagy a büntethetőségét kizáró ok - vizsgálatára akkor kerülhet sor, ha a terheltnek felrótt cselekmény (egyébként) tényállásszerű. Ezért a Kúria elsőként ezt vizsgálta meg.
- [41] A becsületbevégo magatartás ellenében álló törvényi tényállás
 - egyrészt a mással szemben becsület csorbítására alkalmas kifejezés használata; ami - egyéb törvényi feltételek megléte esetén - a becsületsértés (Btk. 227. §);
 - másrészt a valakiről más előtt becsület csorbítására alkalmas tény állítása, híresztelése, vagy ilyen tényre közvetlen utaló kifejezés használata; ami a rágalmozás (Btk. 226. §).
- [42] A tényállásszerűség szempontjából annak van jelentősége, hogy mindkét bűncselekmény - az alapesetét tekintve - formális, tehát nem eredmény-bűncselekmény. Formális bűncselekmény esetén pedig az elkövetési tevékenység pontos meghatározásának, illetve megállapításának alapvető jelentősége van. A tárgyi oldalon ugyanis - a jogi tárgyon kívül - egyedül ez jelenti a cselekmény tartalmát. Másképpen szólva a Btk. az elkövetési magatartást a becsületcsorbításra alkalmasság függvényében határozza meg; vagyis a Btk. megadja a védendő értéket, ami a becsület, viszont a törvény a bíróra bízva valamely elkövetési magatartás sértésre alkalmasságának eldöntését. Tehát a törvény nem ad konkrét elkövetési magatartást, hanem megeléttetést vár el; ezért valójában nyitott a törvényi tényállás, és a törvény a bíró feladatává teszi a konkretizálást.
- [43] A Btk. 226. § (1) bekezdése alapján rágalmozást követ el, aki valakiről, más előtt, a becsület csorbítására alkalmas tényt állít vagy híresztel, vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezést használ. A bűncselekmény jogi tárgya - a becsületjog által védett - a személyiségi jogok részét képező becsület; ezáltal büntetőjogi védelmet élvez a társadalmi megbecsülés és az emberi méltóság; elkövetési magatartása pedig a becsület csorbítására alkalmas tény állítása, híresztelés, ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezés használata.
- [44] A társadalmi megbecsülés a személyről kialakult kedvező megítélés, a személy tulajdonságának, magatartásának környezetében meglévő elismertsége. A méltóság az embert adottságától függetlenül megillető bánásmód igénye. A méltóság az emberi élettel eleve együtt járó minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, s ezért minden emberre nézve egyenlő [64/1991. (XII. 17.) AB határozat indokolás D/2/b) pontja], az Alkotmány 54. § (1) bekezdésében deklarált méltósághoz való jog egyik funkciója az egyenlőség biztosítása [34/1992. (VI. 1.) AB határozat indokolás III/4/3. pontja; vö. Alaptörvény (2011. április 25.) Szabadság és Felelősség Részének II. cikke].
- [45] Tény fogalma alá tartozik valamely, a múltban bekövetkezett vagy a jelenben (a megnyilatkozáskor) tartó cselekmény (cselekedet, magatartás), történés (jelenség, esemény), továbbá állapot (így az

ember múltban fennállt, vagy jelenben fennálló tudatállapota is, BH 1994.171.).

- [46] A tényállítás pedig olyan megnyilatkozás, melynek tartalma múltban bekövetkezett vagy jelenben tartó cselekmény, történet, állapot. Jövőbeni cselekményre, történetre, állapotra vonatkozó megnyilatkozás nem tényállítás, hanem feltételezés; nem rágalmazás, hanem legfeljebb becsületsértés alapja lehet. A tényállításnak - törvényi tényállás szerint - „valakiről” kell megtörténnie.
- [47] Ehhez képest a rágalmazás megvalósulásához szükséges tényállításon olyan - a sértett magatartását egyedileg felismerhetően meghatározó - nyilatkozatot, kijelentést kell érteni, aminek tartalma valamely múltban megtörtént, vagy jelenben történő esemény, jelenség, állapot (BH 2009.135.). Tényre közvetlenül utaló kifejezés használata pedig az, ha az elkövető nem tényeket közöl, hanem olyan kifejezést használ, amiből meghatározott tényre, eseményre következtetni lehet.
- [48] A becsület csorbítására való alkalmasság objektív ismérv; objektíve, a társadalomban kialakult általános megítélés, az általános erkölcsi és közfelfogás figyelembe vételével kell eldönteni, hogy az adott tény állítása, híresztelése alkalmas-e a becsület csorbítására. Nem a passzív alany, a sértett egyéni megítélése, szubjektív értéktétele, esetleges érzékenysége alapján kell megítélni, hogy a tényállítás, híresztelés alkalmas-e a becsület csorbítására (BH 2001.462., BH 1999.9., BH 1992.296., BH 1981.220.). A törvény, bár az adott sértett személyét, illetve becsületét védi, azonban nem az adott sértett szubjektív becsületérzéséhez kötötte, mérten.
- [49] Általában becsület csorbítására alkalmas az olyan tény állítása, híresztelése, ami valósága esetén büntető-, szabálysértési vagy fegyelmi eljárás megindításának alapjául szolgálhat a sértett ellen (EBH 2014.B.16., BH 2011.186.). Becsület csorbítására alkalmas olyan tény állítása, híresztelése is, ami az emberi méltóságot támadja, vagy alkalmas arra, hogy a sértettől, tulajdonságairól, magatartásáról a környezetében kialakult kedvező társadalmi megítélést, az elismertségét kedvezőtlen, negatív irányba befolyásolja (BH 2007.4.). A becsület csorbítására alkalmasság a sérelem absztrakt lehetőségét jelenti, az nem feltétele a bűncselekmény megvalósulásának, hogy a hátrányos következmény - a becsület csorbítása - ténylegesen bekövetkezzék. Ugyancsak közömbös, hogy a tényközlés (tényállítás, híresztelés) a sértett becsületérzését ténylegesen érintette, sértette-e.
- [50] A rágalmazás szándékos bűncselekmény; a bűnösség megállapításához szükséges, hogy az elkövető tudata átfogja, hogy a tényközlés más előtt történik és objektíve alkalmas a sértett személy becsületének csorbítására. Nem feltétele azonban a bűnösségnek a sértési célzat, és közömbös a motívum is.
- [51] Ezért a bűnösség megállapítása szempontjából közömbös a tényállítás valótlanságának tudata, a valóságtartalom tisztázatlansága, vagy annak az elkövető tudatában való mikénti feltevése, feltételezése, s az ebben való jó-, vagy rosszhiszeműség. A szándékosság megállapításához elégséges, ha az elkövető tudata átfogta, hogy tényközlésének tartalma - az általa állított, híresztelt tény - becsület csorbítására alkalmas (EBH 1999.87., BH 1999.540.).
- [52] Mindez azt is jelenti, hogy sem az adott tény valósága, sem a tényközlés közérdektől vagy jogos magánérdektől vezéreltsége, ilyen motívuma, illetve célzata önmagában, közvetlenül nem zárja ki a becsület csorbítására objektíve alkalmas tartalmú tényközlés jogellenességét.
- [53] Ehhez képest a bíróságnak először abban kell állást foglalnia, hogy a felrótt magatartás tény állítása, híresztelése vagy tényre közvetlenül utaló kifejezés használata-e. Ha a cselekmény nem tartozik a tényállítás fogalma alá, akkor nem is tényállásszerű, tehát nem bűncselekmény.
- [54] A tényállítás (híresztelés stb.) törvényi tényállás szerinti fogalmának megvalósulása szempontjából az adott megnyilatkozás önmagában - s nem pedig alapjogi viszonyban - vizsgálendő (BH 2013.204.). Ha a megnyilatkozás tényállítás (híresztelés stb.), akkor kell azt vizsgálni, hogy a becsület csorbítására objektíve alkalmas-e, ha pedig a tényállítás becsület csorbítására objektíve nem alkalmas, akkor a cselekmény nem tényállásszerű, tehát nem bűncselekmény. Ugyanez a helyzet tényre közvetlenül utaló kifejezés esetében is.

- [55] Mindez ebben az ügyben a következőket jelenti.
- [56] Kétségtelen, hogy a jogerős ítéletben a bűnösség alapját képező kijelentések múltbeli tevékenységre vonatkoznak, mert azt tartalmazzák, hogy a sértett - hivatali tevékenysége körében - megfenyegette a 2. számú tanút, majd javasolta neki a terhességének megszakítását. Ez nem vélemény, hanem a sértett múltbeli magatartásának a terhelt általi tényleírása.
- [57] Kétségtelen, hogy a terhelti közlésben leírt sértetti magatartás nem önmagában becsületcsorbító; az, hogy valaki adott élethelyzetben - például orvos-beteg kapcsolatban, avagy az érintettek közötti kölcsönös bizalmi viszony esetén - másnak ilyen javaslatot, tanácsot ad, önmagában nem feltétlen alkalmas a kijelentést megtevő személy becsületének csorbítására.
- [58] A terhelti közlésben foglalt sértetti magatartás esetében azonban - egybevetve azzal, hogy azt a sértett a terhelti közlés szerint hivatalos eljárása során, ügyészként, egy büntetőeljárásban terheltként szereplő személy hozzátartozójával szemben tanúsította - más a helyzet. Ilyen - a terhelti közlésben is megfogalmazott - körülmények között, ez az állítás azt fejezi ki, hogy az érintett ügyész eljárása során hatalmaskodó, hivatásával összeegyeztethetetlen magatartást fejtett ki. Az a tényállítás, miszerint a sértett - a közlés szerint - ügyészként eljárva előre megjósolta a több éves börtönbüntetést, és abortálásra szólított fel, a társadalomban kialakult - a megnyilatkozáskor is fennálló - általános megítélés, az általános erkölcsi és közfelfogás figyelembe vételével azt jelenti, hogy az illető személy hatalmaskodó, szolgálati helyzetével visszaél, s ekként nem jellemes. Így az alkalmas arra, hogy róla, tulajdonságairól, magatartásáról a környezetében kialakult társadalmi megítélést, elismertséget kedvezőtlen, negatív irányba befolyásolja.
- [59] A terhelt ezen kijelentése tehát tényállítás, és becsület csorbítására objektíve alkalmas, tehát a cselekmény tényállásszerű.
- [60] Ezt követően kell vizsgálni, hogy valami közvetve, vagy közvetlen kizárja-e a jogellenességet. A becsületcsorbításra egyébként objektíve alkalmas tényállítás (híresztelés, tényre közvetlenül utaló kifejezés használata) eleve nélkülözi a jogellenességet,
- ha hivatalos személy által a hivatali hatáskörben ügyintézés során, és azzal összefüggésben történt (ami nem más, mint a hivatásbeli kötelesség teljesítése; BH 1991.338., 1994.295., 1998.570., EBH 2000.295., EBH 2003.846.);
 - ha ügyfél által peres, vagy más jogilag szabályozott (hatósági) eljárásban, jogosultság, illetve kötelezettség gyakorlása során, az adott eljárás tárgyát képező ügy érdemével összefüggésben történt; ide értve a hatósági ügyet megindító magatartást (beadványt) is (BJD 1195., 3556., 4167., EBH 1999.4., EBH 1999.87., EBH 2004.1011., EBH 2011.2394., EBH 2014.B.3., BH 2004.267., BH 2004.305., BH 2009.135., BH 2014.264.);
 - ha a véleménynyilvánítás (bírálat, jellemzés, nézet és kritika) szabadsága alá tartozik és hatóság vagy hivatalos személy, valamint a közszereplő politikus vonatkozásában, annak e minőségére tekintettel történt [36/1994. (VI. 24.) AB határozat 3.].
- [61] Ezekben az esetekben a kifogásolt cselekmény (szintén) nem bűncselekmény, azonban ennek oka nem a tényállásszerűség hiánya, hanem a jogellenesség - tehát társadalomra veszélyesség - hiánya [korábbi Btk. 10. § (2) bekezdés]. Ilyenkor sincs azonban jogellenesség hiánya (azaz a cselekmény jogellenes), ha a megnyilatkozás szándékosan, vagy a foglalkozási, hivatásbeli kötelesség gondatlan megszegéséből fakadóan hamis közlés, vagy gyalázkodó tartalmú [36/1994. (VI. 24.) AB határozat indokolás III/2/2., 13/2014. (IV. 18.) AB határozat indokolás 40.].
- [62] Jelen esetben azonban nem a - jelen ügyben nyilvánvalóan közömbös - fentieknek, hanem annak van jelentősége, hogy a terhelt az elkövetéskor országgyűlési képviselő volt, és az indítvány egyik érvelése is kifejezetten e tényen alapszik.
- [63] Az országgyűlési képviselő mentelmi joga kétlényegű.
- [64] Az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ogy.tv.) 74. § (1) bekezdése szerint a képviselő ellen csak az Országgyűlés előzetes hozzájárulásával lehet büntetőeljárást, valamint - a mentelmi jogról az adott ügyre vonatkozó önkéntes lemondás hiányában -

szabálysértési eljárást indítani vagy folytatni, továbbá büntetőeljárásjogi kényszerintézkedést alkalmazni. Ezzel összhangban a korábbi Be. 551. § (1) bekezdése szerint a külön törvényben meghatározott közjogi tisztséget betöltő személyek ellen e tisztségük fennállása alatt csak a mentelmi jog felfüggesztése után indítható büntetőeljárás.

- [65] Ez a mentesség tehát eljárási jellegű, csak a képviselői tisztség fennállása alatt - és a mentelmi jog felfüggesztéséig, illetve annak hiányában - zárja ki a büntetőeljárás folytatását bármilyen, akár a tisztség keletkezése előtt, akár annak fennállása alatt elkövetett bűncselekmény miatt. Jelen ügyben ez közömbös, mert a terhelt 2014. május 6. napja óta nem országgyűlési képviselő.
- [66] Ugyanakkor az Ogy.tv. 73. § (1) bekezdése szerint a képviselő bíróság vagy hatóság előtt - képviselői megbízatásának ideje alatt és azt követően - nem vonható felelősségre leadott szavazata, továbbá a képviselői megbízatásának gyakorlása során a képviselői megbízatásával összefüggésben általa közölt tény vagy vélemény miatt. E rendelkezés hatálya alól a hivatkozott törvényhely (2) bekezdése csak a képviselők polgári jogi felelősségét, és az ott taxatív módon meghatározott bűncselekmények miatti büntetőjogi felelősségét vonja ki; utóbbiak között azonban a rágalmazás és a becsületsértés nem szerepel.
- [67] Az itt meghatározott mentesség tehát anyagi jogi jellegű, s az abban meghatározott feltételek mellett immunitást, sérthetetlenséget jelent; azaz a képviselő utólag, tisztségének megszűnése után sem vonható felelősségre miatta. A képviselői sérthetetlenség tehát a - feltételeinek megfelelő - cselekmény jogellenességét zárja ki.
- [68] Az anyagi jogi mentesség kétféle. A képviselő mentessége feltétlen az Országgyűlésben bármilyen szavazásra bocsátott indítvány, javaslat kapcsán leadott szavazata miatt. Következésképp amiatt, hogy a képviselő a szavazásra feltett kérdésben igen, nem, vagy tartózkodás szavazatot ad-e le, illetve szavaz-e egyáltalán, akkor sem vonható felelősségre, ha azzal formálisan bűncselekmény valósul meg. Jelen ügyben - nyilvánvalóan - erről sincs szó.
- [69] Ugyancsak feltétlen a képviselő mentessége a képviselői megbízatásának gyakorlása során a képviselői megbízatásával összefüggésben általa közölt tény vagy vélemény miatt is. Ez azonban nem azt jelenti, hogy felelősségmentesség a képviselőt az általa ebbéli megbízatásának időtartama alatt közölt valamennyi tény vagy vélemény kapcsán megilletné. Ezért az országgyűlési képviselő által megbízatásának tartama alatt közölt tény vagy vélemény kapcsán vizsgálatot igényel, hogy azt az elkövető, a képviselői megbízatásának gyakorlása során és egyúttal azzal összefüggésben tette-e meg.
- [70] A mentelmi jog szempontjából a tett elkövetésének helye nem „asylum”-szerű, azaz nem minden, az Országgyűlés épületében tett kijelentésre terjed ki, viszont kétségtől kiterjedhet a Parlament falain kívül megtett kijelentésekre is. A mentelmi jog alanyhoz és tevékenységhez kötődő. A mentelmi jognak jogosultja van, nem pedig tárgya. Ezen kívül a mentelmi jog funkcionális, nem önmagában személyvédő, hanem a személy tevékenységét, működését védi. Jelentősége tehát annak van, hogy a képviselő tartalmilag a képviselői tevékenysége körén belül tette-e meg a tényközlését (aminek az időbeli kereteken belülsége szükséges, de nem elégséges feltétel).
- [71] A törvény éppen azért tartalmazza a sérthetetlenség feltételeként a „képviseleti megbízatásával összefüggésben” kifejezést, mert ellenkező esetben önmagában a képviselői megbízatás tartama alatti megtétel megalapozná az összefüggést a kijelentés és a képviselői minőség között. Ekként nem „a minden mindennel összefügg” felfogásból kell kiindulni. Önmagában még az sem teremti meg az összefüggést, ha a képviselői tevékenységen kívül tett kijelentés végső soron olyan témakörhöz - jelen esetben a 2006. évi őszi tüntetéseket követő megtorlásokhoz - kapcsolódik, ami a képviselő hivatali tevékenységével is érintett. Nincs tehát alapja a terhelt azon érvelésének, miszerint a terhére rótt alkalmakkor megtett kijelentések azért részei képviselői tevékenységének, mert a 2006. évi eseményekkel összefüggő jogsértésekkel a képviselői munkája során is foglalkozott.
- [72] Rámutat a Kúria arra, hogy a sérthetetlenség tekintetében az Ogy.tv. 73. § (1) bekezdése nem vagylagos feltételként határozza meg a „képviseleti megbízatásának gyakorlása során” és a

„képviselői megbízásával összefüggésben" való közlést, hanem kettős szűkítést alkalmaz. A képviselői megbízatás gyakorlása során tett közlés nem feltétlenül áll összefüggésben a képviselői megbízatás gyakorlásával; viszont a képviselői megbízatással összefüggésben álló közlés - értelemszerűen - nem lehet a képviselői megbízatás gyakorlásán kívüli. Ekként elsődlegesen az vizsgálendő, hogy a közlést képviselői megbízatásának gyakorlása során tette-e meg a képviselő, és ha e válasz nemleges, akkor már fel sem merülhet, hogy az összefüggésben állt vele.

- [73] Kétségtelen, hogy a terhelt a terhére rótt, kifejezetten a sértett személyére vonatkozó állítást képviselői tevékenysége során semmilyen formában nem említette meg, nem használta fel. Így nem szólt róla az indítványában írt, 2013. október 21-én a miniszterelnöknek feltett, ugyancsak a 2006-os események következményeire vonatkozó kérdésében sem; annak ellenére, hogy - nem vitatottan - ekkor már a kérdéses információ birtokában volt. A terhére rótt konkrét kijelentéssel kapcsolatban tehát az országgyűlési képviselő ellenőrzési joga gyakorlásához a törvény által biztosított egyik eszközt sem alkalmazta, azt kizárólag a tényállásban megjelölt sajtó-, és más nyilvános szereplései során hangoztatta.
- [74] Ilyen körülmények között pedig a televízió műsorában való szereplés nem tekinthető a „képviselői megbízatás gyakorlásának", abban az esetben sem, ha a műsor készítői a képviselőt e minőségére tekintettel kérték fel a részvételre. Az ilyen nyilvános fellépés kétségtelenül közszereplésnek tekinthető, a „képviselői megbízatás" gyakorlása azonban ennél szűkebb körű, a jogszabályok által pontosan körülírt tevékenység (Legfelsőbb Bíróság Bfv.III.1060/1993/8.). Értelemszerűen ugyanez vonatkozik a képviselő társadalmi szervezet gyűlésén tett felszólalására, illetve az interneten közzétett sajtónyilatkozatára is. Következésképpen ilyenkor - amint azt a korábbi határozatban a Legfelsőbb Bíróság is kifejtette - közszereplés történik, mint tevékenység; viszont amennyiben az adott közszereplő egyben mentelmi jog jogosultja is, akkor ebbéli tevékenységében az nem védi őt, e tevékenysége nem lesz kockázatmentes.
- [75] Az ítélezési gyakorlat összhangban áll azzal a szakirodalmi nézettel, miszerint a törvényhozás teendőit elsősorban magában a Házban, annak nyilvános vagy zárt ülésén, a tárgyalásokban való részvétel által a Ház által nyert különleges megbízatás teljesítésével, továbbá a házszabályok vagy a törvény értelmében megalakítandó bizottságokban vagy ezen bizottságok kiküldetése vagy különös megbízatása alapján lehet gyakorolni (vö. Jellinek Artúr: A mentelmi jog. Tanulmányok a magyar közből. Budapest 1890., 247. oldal). Ez nem helyhez, hanem tevékenységhez kötöttséget jelent; nem jelenti ugyanakkor azt sem, hogy a tárgyi kapcsolat a képviselő tevékenységével automatikusan a képviselői tevékenység részévé teszi a képviselő azon kívül végzett tevékenységét is.
- [76] Nyilvánvaló, hogy azon fórumok, ahol a terhelt a neki felrótt kijelentéseket megtette, nem tartoznak az említett körbe.
- [77] A Kúria osztotta a terheltnek az indítványban kifejtett álláspontját abban, hogy mivel az Ogy.tv. 78. §-a szerint a képviselő mentelmi jogáról - a szabálysértési eljárás kivételével - nem mondhat le, és e jogát mindenki köteles tiszteletben tartani, így valóban nincs döntő jelentősége annak, hogy felrótt televíziós szereplése alkalmával a terhelt maga jelentette be, miszerint az alapítvány ügyvezetőjeként nyilatkozik. Az ott és a tényállásban rögzített egyéb alkalmakkor megtett kijelentése nem e nyilatkozata, hanem a már kifejtettek miatt nem a képviselői tevékenysége során megtett.
- [78] A szabályozás célja ekként az, hogy a közügyek intézése a megfelelő mederben folyjon; a terheltet így nem illette meg a sérthetatlenség a kizárólag képviselői tevékenységének ellátásán kívül megtett kijelentései kapcsán. Ekként a cselekmény jogellenessége az elkövető országgyűlési képviselői minőségére tekintettel nem volt kizárt.
- [79] Amennyiben a kifogásolt cselekmény olyan tényállítás (híresztelés stb.), ami becsületesorbitásra objektíve alkalmas, és a jogellenesség hiánya sem állapítható meg, akkor vizsgálható annak a kérdése, hogy van-e olyan közérdek, vagy jogos magánérdek, ami a tényállítás megtételét indokolta (indokolhatta). Ha pedig ilyen megállapítható, akkor el kell rendelni a valóság bizonyítását (Btk.

229. §).

- [80] A valóság (eredményes) bizonyítása büntethetőséget kizáró ok [Btk. 15. § h) pont]. A valós tények közlésének pozitív célja és méltányolható motívuma (közérdek vagy jogos magánérdek) indokolatlanná teheti a megbüntetést. A cél és motívum azonban nem közvetlenül, hanem csupán közvetve, a valóságbizonyítás megengedhetőségének kérdésében való döntésen és a bizonyítás sikerén keresztül befolyásolja az elkövető büntethetőségét [36/1994. (VI. 24.) AB határozat indokolás II/3/3.]; a bizonyítás elrendelése és a tényállítás (híresztelés stb.) valós volta esetén felmentésnek van helye. Erre a jogi következtetésre azonban csak akkor lehet jutni, amennyiben a valóság bizonyításának van helye, és eredménye azt igazolja. Ha azonban bizonyításnak nincs helye, vagy a tényállítás (híresztelés stb.) valótlan, illetve a valóság bizonyítása sikertelen, akkor felmentésnek - értelemszerűen - nincs helye.
- [81] Jelen esetben a valóság bizonyítására - helyesen - sor került. A bíróság e körben is lefolytatta a bizonyítási eljárást, és annak eredményeként a jogerős ítéleti tényállásban rögzítette, miszerint a sértett egy ízben találkozott a 2. számú tanúval, nevezett terhességéről nem tudott, következőképp annak megszakítására sem hívhatta fel őt; a terhelt kijelentései ekként valótlanok voltak. Így nem felel meg a valóságnak az indítvány azon állítása, miszerint a valóság bizonyítása „a lényegét illetően” eredményre vezetett. Valójában - a jogerős ítéleti tényállás szerint - éppen a lényegét illetően bizonyosodott be, miszerint a terhelt által a sértettnek tulajdonított felszólítás nem történt meg, a sértett semmiféle, a 2. számú tanú terhességével összefüggő kijelentést nem tett.
- [82] A korábbi Be. 423. § (1) bekezdése akként rendelkezett, hogy a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó; a felülvizsgálati indítványban a jogerős határozat által megállapított tényállás nem támadható. Ezzel mindenben megegyező körben zárja ki a hatályos eljárási törvény is a jogerős ítéletben megállapított tényállás támadását; pusztán kettébontja, és kissé részletesebben fejti ki azt azzal, hogy külön-külön rögzíti a tényállás támadásának tilalmát az indítvány [Be. 650. § (2) bekezdés], és a Kúria által lefolytatandó eljárás [Be. 659. § (1) bekezdés] tekintetében, utóbbi körben az azt korábban is magában foglaló bizonyítékok mérlegelése támadásának tilalmát is megjelölve, és itt szabályozva a korábbi Be. 388. § (2) bekezdéséből, valamint 419. § (1) bekezdéséből fakadó bizonyítás-felvételi tilalmat is.
- [83] A terhelt indítványában ezzel szemben a valóság bizonyítása körében beszerzett bizonyítékok eltérő értékelésével jutott arra a következtetésre, miszerint állítása valósnak bizonyult, és a sértett - az ítéleti ténymegállapítással szemben - valóban megtette a tényállításában neki tulajdonított közlést. A valóság bizonyítása kapcsán annak vitatása, hogy az e körben beszerzett bizonyítékokat hogyan kell értékelni, ugyanúgy a megállapított tények támadása, mint az elkövetési magatartásra vonatkozó ténymegállapítások vitatása. Ténymegállapítás azonban rendkívüli perorvoslattal csak perújításban támadható. Ilyen esetben az eltérő értékelés célja valójában az új, eltérő (a terheltnek kedvező) tény igazolása, ami azonban nem felülvizsgálati, hanem - törvényes feltételeinek megléte esetén - perújítási ok.
- [84] Következőképp az indítványnak a valóság bizonyítására vonatkozó része alapján a felülvizsgálat törvényben kizárt.
- [85] A Btk. 20. § (2) bekezdése alapján nem büntethető, aki a büntetendő cselekményt abban a téves feltevésben követi el, hogy az a társadalomra nem veszélyes, és erre a feltevésre alapos oka van. A büntethetőséget kizáró ok ellenében való elítélés valóban sérti a büntető anyagi jog szabályait, s ekként a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerinti felülvizsgálat alapja lehet.
- [86] Jelen ügyben a terhelt a társadalomra veszélyességben való tévedését, illetve az ennek alapjául szolgáló alapos ok meglétét arra alapította, hogy országgyűlési képviselőként és jogvédőként is súlyos jogsértések feltárását végezte, az annak során a tudomására jutott tényt pedig valósnak gondolta. Ezzel szemben azonban a rágalmozás kapcsán az állított tény valóságtartalma önmagában közömbös, a terhelt tudatának csupán annak a becsület csorbítására való alkalmasságát kell átfognia, ami független attól, hogy az állított tény valóságtartalmával kapcsolatban tévedésben van-e (BH

2000.285.II., BH 1999.540.I., BH 1998.412.II.).

- [87] Jelen ügyben a terhelt tudata állításának becsületcsorbító jellegét kétségtelenül átfogta, ebben tévedésre oka nem volt, azt a terhelt maga is az amiatti felelősségre vonást szorgalmazva adta elő. A terhelt bármiféle ellenőrzés (akár a másik fél meghallgatása) nélkül, saját szubjektív meggyőződésére alapítva tényként hozta nyilvánosságra az információit. Az, hogy utólag azok valótlanak bizonyultak, csupán annyiban bír jelentőséggel, hogy emiatt - a korábban írtak szerint - a valóság bizonyítása címén büntethetőséget kizáró ok nem volt megállapítható a terhelt javára.
- [88] Önmagában az a tény, hogy a terhelt jogsértések feltárásában vett részt, és szubjektíve elhitte a vele közöltek, nem szolgáltat alapos okot arra a feltevésre, miszerint hatósági jogsértést állító - és egyúttal az érintett becsületét csorbító - közlés csak valós lehet, s ekként társadalmilag hasznos, mi több társadalmi elvárás annak a nyilvánosságban való megjelenítése. A tények ellenőrzésének elmulasztására nem indok, hogy az kevés eredménnyel kecsegtetett; ez is azt támasztja alá, hogy azzal kapcsolatban - a sajtóban való nyilvánosságra hozatala helyett - az országgyűlési képviselő jogosítványainak alkalmazása lett volna célszerű, és egyben jogszerű is. Ilyen körülmények között a terheltnek nem volt alapos oka arra, hogy cselekménye társadalomra veszélyessége tekintetében tévedésben legyen.
- [89] Végül az indítványnak a szándékosság hiányára vonatkozó érvelése kapcsán a Kúria arra utal, hogy verbális cselekmény esetén kizárt a gondatlanság, a szó kimondásával rögzül az akarat. Fel sem merülhet, hogy a terhelt nem azt akarta mondani, amit mondott (és ezt a terhelt maga sem állította). Az indítványnak az elvárhatósággal kapcsolatos okfejtése pedig azért is téves, mert az elvárhatóság nem a szándékosság, hanem a gondatlanság, azon belül is az ún. hanyag gondatlanság (Btk. 8. § második fordulat) fogalmi eleme. A terhelt tudata azonban átfogta a rágalmazás törvényi tényállási elemeit kimerítő tényeket, amik közé - a már kifejtettek szerint - az állított tény valóságtartalma nem tartozik. Ekként az közömbös, hogy a terhelt az állítás valóságtartalma ellenőrzésének elmulasztásával gondatlanul járt-e el; cselekményét - ettől függetlenül - szándékosan követte el.
- [90] A bíróság jogerős ítéletében a büntető anyagi jogszabályok sérelme nélkül állapította meg a terhelt büntetőjogi felelősségét.
- [91] A terhelt indítványában a felülvizsgálat törvényes okaként a korábbi Be. 416. § (1) bekezdés b) pontját is megjelölte. Az e törvényhelyben írtak tartalmilag mindenben megfelelnek a Be. 649. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott felülvizsgálati oknak, ami alapján akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a bíróság jogerős ítéletében a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével törvénysértő büntetést szabott ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmazott, illetve a Btk. 86. § (1) bekezdésében foglalt kizáró ok ellenére függesztette fel a büntetés végrehajtását. Az e felülvizsgálati okon alapuló indítvány tehát nem sérelmezi a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítását, hanem a cselekmény téves minősítését, és a büntetés (intézkedés) annak következtében, avagy önmagában törvénysértő nemét vagy mértékét kifogásolja, és ahelyett más, a törvénynek megfelelő nemű és/vagy tartamú büntetés (intézkedés) alkalmazását célozza.
- [92] Következésképp az említett felülvizsgálati oknak megfelelő hivatkozást jelen indítvány nem tartalmaz.
- [93] Ekként a felülvizsgálni indítványozott ügydöntő határozat a felülvizsgálattal érintett részében a jogszabályoknak megfelel, s ezért azt a Kúria - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles - a Be. 662. § (1) bekezdés a) pontja szerint hatályában fenntartotta.

V.

- [94] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 653. § (1) bekezdésére tekintettel a Be. 458. § (3) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[95] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételt előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2018. november 6.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Somogyi Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Kónya István s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő
BÉ